

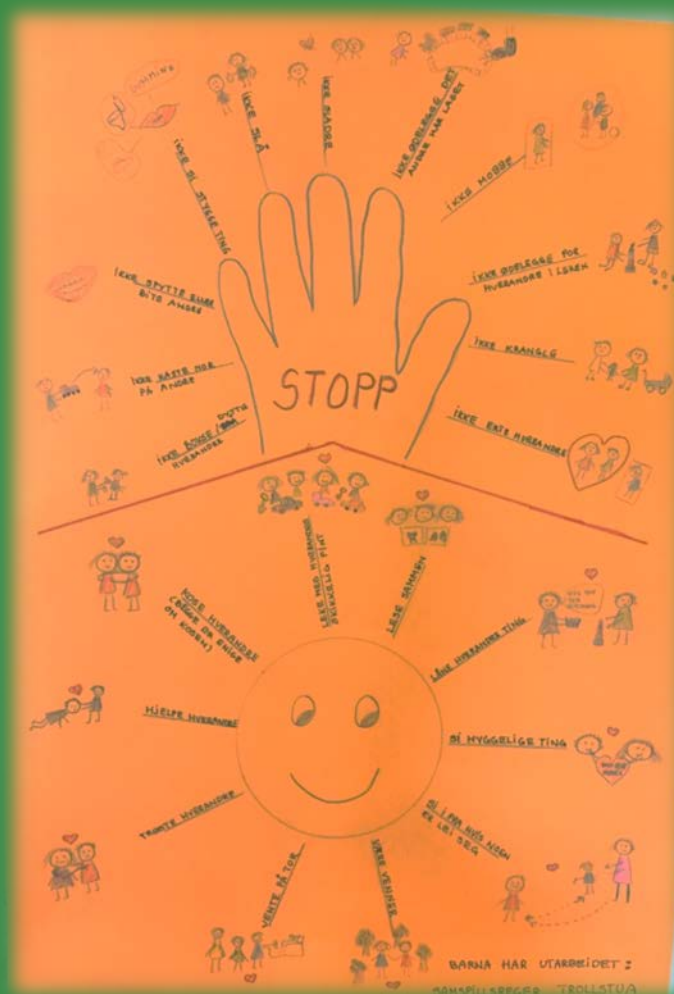
PLAN FOR Å SIKRE BARNEN ET GODT PSYKOSOSIALT MILJØ

Handlingsplan mot mobbing i
Bærumsbarnehagen

KOLSÅSTROLLET BARNEHAGE

INNHOOLD

◆ Innledning	SIDE 2
◆ Lovverk og sentrale føringer	” 3
◆ Kolsåstrollets visjon, verdier og menneskesyn	” 3
◆ Definisjon av erting, konflikt, utestengelse og mobbing	” 3
◆ Forebygging i Kolsåstrollet	” 4
◆ Forskjellige modeller, metoder og observasjoner	” 4
◆ Samarbeid mellom barnehage og hjem	” 5
◆ Avdekking	” 5
◆ Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing	” 7
◆ Tiltak ved mobbing eller krenkende atferd	” 8

Innledning

Bærum kommunes og Kolsåstrollets PLAN FOR Å SIKRE BARN A ET GODT PSYKOSOSIALT MILJØ - Handlingsplan mot mobbing i Bærum barnehagen er et verktøy for alle kommunale og private barnehager i arbeidet med å forebygge og forhindre krenkende ord og handlinger mot barnehagebarn.

Personalet i Kolsåstrollet har jobbet med hele utkastet, reflektert, vurdert og gjort den til vår egen Handlingsplan mot mobbing. Planen viser hvordan barnehagene arbeider med det psykososiale miljøet i barnehagen, hvordan de ansatte styrkes i arbeidet mot mobbing og hvilke rutiner barnehagen har i arbeidet med forebygging av mobbing.

I Bærum kommune har vi et tverrfaglig samarbeid. I enkelte saker kan det være naturlig å ta kontakt med helsestasjon, PPT, barnevern eller skole.

Barnehageloven stiller klare forventninger til barnehagens forpliktelser for å skape et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø for barn

§1. Formål

Barnehagen skal i samarbeide og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. ...

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.

Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Rammeplanen sier *Barnehagen skal fremme positive holdninger som motvirker avvising, mobbing og vold.*

Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende arena og skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører. Styrer har det overordnede ansvaret for det psykososiale miljøet i barnehagen. Styrer og resten av personalet skal forhindre og stoppe mobbing og mobbelignende atferd når dette skjer.

Bærum kommune legger vekt på at:

- det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk med barnas barnehagemiljø
- barnehagen og foreldre samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet
- tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- alle ansatte i barnehagen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende atferd
- barnehagens lokale tiltak og evne til kommunikasjon og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes
- barnehagen følger opp rutinene i «Helhetlig opplæringsløp og overgangsrutiner»

Ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Barns opplevelse av seg selv og sin egenverdi utvikler seg i samspill med omgivelsene. Mobbing er alvorlig fordi det har store personlige konsekvenser.

Barn som utsettes for mobbing fratras både livsmot og verdighet. Forskning viser at både barn som mobber og barn som har opplevd mobbing har en forhøyet risiko for å utvikle psykiske vansker senere.

Arbeidet med å forebygge mobbing, marginalisering og utenforskap starter derfor allerede i barnehagen. Barnehagene i Bærum skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører.

Samarbeid med foreldre står sentralt i det miljøskapende og mobbeforebyggende arbeidet i barnehagene. Aktiv medvirkning og godt samarbeid med foreldre er avgjørende dersom mobbing oppstår.

Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. FNs Barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Mobbing svekker disse rettighetene.

Loverk og sentrale føringer

- FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989 (Barnekonvensjonen)
- Lov om barnehager § 1 og § 3
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, Kunnskapsdepartementet (2011)
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 5, krav til dokumentasjon
- Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager - Miljø og helse i barnehagen
- Barns trivsel – voksens ansvar
- Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen, U-dir.
- Språk i barnehagen. Mye mer en prat, U-dir.
- Foreldreutvalget for barnehager(fub), Mobbing i barnehagen
- Barnehagemelding (2015 – 2025) Bærum kommune.
- Kvalitetsplan for Bærumsbarnehagen I 2015 - 2018 Bærum kommune.
- Helhetlig opplæringsløp og overgangsrutiner Bærumkommune.
- Tiltaksplan sammen for barn og unge 2015-2019 Bærum kommune.

Kolsåstrollet barnehages visjon, verdier og menneskesyn.

Visjon:

Vi skal strekke oss mot stjernene gjennom å gjøre hver dag verdifull.

Verdier:

Sjenerøse, entusiastiske og ansvarliggjøre.

Menneskesyn:

Lik respekt for alle, både barn og voksne. Den gylne regel: Vær mot andre slik du ønsker andre skal være med deg.

Rollemodeller:

De voksne skal være gode rollemodeller med varmt hjerte og klokt hode. Bygge gode relasjoner mellom både barn/barn og barn/voksne.

Definisjon av erting, konflikt, utestengelse og mobbing

Erte:

Å drive ap med.

Bevisst å gjøre noe gøy med eller sjenerer noen andre fordi man selv synes det er gøy.

Kommentar:

Sjenerende erting kan være et signal på at mobbing kan utvikle seg i gruppen. Barn tar ting bokstavelig, forstår ikke ironi og har vanskelig for å skille lek og alvor.

”Ha et hjerte – slutt å erte”

Konflikt:

En uenighet oppstått på grunn av partenes motstridende interesser.

En vanlig uoverensstemmelse hvor barna er likeverdige parter.

Kommentar:

Du skal lett gjenkjenne konflikt og skille den fra mobbing. Kan løses ved å bruke forskjellige problemløsningsmetoder.

Utestengelse:

Når en eller flere ikke får være med i en lek eller aktivitet.

Brukes for å beskytte en lek eller aktivitet eller for makt demonstrasjon og krenking.

Kommentar:

Det kan oppleves som krenkelse og ikke tilhørighet.

Mobbing:

Negative, fysiske eller psykiske handlinger begått av en eller flere mot en annen.

Den som blir utsatt for erting, plaging eller utestenging, er lett tilgjengelig som del av et fellesskap han eller hun ikke har valgt selv.

Det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg handlingen må ha en viss hyppighet og foregå over tid.

Den kan være verbal, fysisk, utestengelse eller direkte/indirekte.

Kommentar:

Mobbing er overgrep, ikke konflikt, skal ikke forhandles men stoppes umiddelbart.

Voksne skal gripe inn straks. Det er de voksnes

Roller i en erte, utestengelse og mobbesituasjon:

Rollene er mange og det er viktig at voksne i barnehagen kjenner til de ulike rollene og gripe inn adekvat til den.

Den som blir ertet, den/de som ertes, medløperne, tilskuerne, de ansatte og foreldrene.

Forebygging i Kolsåstrollet barnehage

Mobbing har dårlige vekstforhold i en barnehage der voksne stadig våger å stille kritiske og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humor og trygghet (Ingrid Lund i Mobbing i barnehagen, s. 127).

For å skape en barnehage fri for mobbing må barnehagen:

- Ha tydelige og omsorgsfulle voksne.
- Ha voksne som legger til rette for en god start for det enkelte barn (handlingsplan for tilvenning, viser barnet respekt når det velger en voksen etc).
- Gi alle barn en god start på dagen.
- Ha voksne som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper, og tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap
- Gjøre aktiv bruk av små lekegrupper med en voksen hver dag for at alle skal utvikle lekekompetanse.
- Ha voksne som jobber systematisk med å styrke barnas sosiale kompetanse og skaper et inkluderende og vennlig barnehagemiljø.
- Ha voksne som kjenner alle barna godt og tilrettelegger aktiviteter slik at alle opplever mestring på sitt nivå.
- Ha tilstedeværende og varme voksne som viser alle barna tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte, slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov.
- Ha voksne som kan være barnas veileder i utfordrende relasjoner og situasjoner – noen ganger gå foran som et godt eksempel, andre ganger korrigere, vise, lede og veilede.

- Lære alle barn å si STOPP dette vil jeg ikke og lære alle å respektere andres stoppsignal.
- Akseptere og anerkjenne følelser, håndtere følelser og regulere følelsesutbrudd.
- Ha voksne som legger det fysiske miljøet til rette slik at det stimulerer til god lek og unngår unødige konflikter.
- Ha engasjerte voksne som fokuserer på leken som en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter.
- Ha voksne som alltid kommenterer barnas positive ord og handlinger og har kompetanse til å håndtere uønsket atferd.
- Ha voksne som vektlegger et godt samarbeid med foreldre
- Gå gjennom handlingsplanen hver høst og lære opp nyansatte i hvordan vi arbeider for å motvirke mobbing.
- Alltid tenke barnets beste.

Forskjellige modeller, metoder og observasjoner

COS – Circle of security

Tilknytning og utforskning henger nøye sammen. Tilknytning er barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg. Utforskning er barnets selv-stendighet og behov for å undersøke og mestre verden. Trygghets sirkelen består av bevegelse mellom tilknytning og utforskning.

Relasjoner

Relasjonskompetanse til voksne – hvordan bygger vi en god relasjon både når det gjelder barn/barn og barn/voksne.

Lekegrupper

Vi praktiserer lekegrupper hver dag med en voksen og få barn hvor de voksne er støttende lekere. De voksne er veiledere, lærer barn å leke, tilfører leken nye elementer, arbeider med relasjoner og sosial kompetanse slik at barna mestrer egenledelse i lek og samspill. De voksne kan her fange opp og forebygge atferd som kan utvikles til mobbing.

Observasjoner

Vi bruker forskjellige observasjons-metoder for å kartlegge samspillet mellom barn/barn og barn/voksen. Avhengig av hva vi ønsker å se etter bruker vi kvantitative observasjonsmetoder som leke-relasjonsskjema, sosiogram etc eller kvalitative metoder som loggbok, løpende protokoll, praksishistorier etc.

Praksishistorier

Vi skriver ned historier fra hverdagen i barnehagen og diskuterer/reflekterer over dem på avdelingsmøter og personalmøter.

Barnesamtaler/intervju

Vi har samtaler med enkeltbarn og barn i gruppe med fokus på lek, trivsel og sosial kompetanse.

Kurs og prosjekter

Hele personalet deltar på de fleste kurs. Dette fordi vi mener at det er viktig at det vi skal arbeide med må alle få kunnskap om fra en fagperson.

Samarbeid mellom barnehage og hjem

Barnehage og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Det er viktig å samarbeide med foreldrene i arbeidet med holdninger og verdier. Det forventes at foreldre vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkende atferd.

Foreldre må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner og snakke om tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette i foreldre-samtaler og foreldremøter. Det innebærer også at foreldre blir informert om barnehagens handlingsplan mot mobbing.

Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet. Hvis de kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal de bli tatt på alvor.

Foreldre er barnas viktigste rollemodeller og må være gjennomtenkte med hva de sier og uttrykker, når barna er tilstede.

Foreldre bidrar til forebyggende arbeid ved å:

- Hils på, snakke med alle barn, invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap.
- Snakke positivt om andre barn, foreldre, personalet og barnehagen.
- Melde fra til barnehagen om det oppdages erting/mobbing blant barna.
- Gi tilbakemeldinger på barnas trivsel og opplevelser.
- Følge opp informasjon og ha et tett samarbeid med barnehagen.
- Se ellers i Kolsåstrollets årsplan om samarbeid med barnas hjem.

Avdekking

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Personalet må ha felles forståelse for hva mobbing og krenkende atferd innebærer. Det er viktig å være observant på endringer av barn atferd. Det kan være tegn på at noe er galt. Et tett samarbeid mellom barnehage og hjem gjør det lettere å fange opp endringer i barns atferd.

Handlingsplikt

ALLE ansatte i barnehagen har en handlingsplikt som består av:

- **Plikt til å gjøre undersøkelser raskt.**
- **Plikt til å varsle pedagogisk leder/styrer raskt (for eks. bruke notat ved bekymring).**
- **Plikt til å gripe inn.**

Følgende punkt er viktig for å avdekke mobbing

- Personalet må være "tett på" barna i lek og aktiviteter for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing.
- Personalet bruker forskjellige observasjonsmetoder og kartlegger samspill mellom barna og barn/voksne.
- Personalet er til sted, leker og snakker med barna om hvordan de har det og er oppmerksomme på endringer i barns atferd.
- Personalet gjennomfører barnesamtaler og vennemøter med fokus på barns trivsel – en til en eller i gruppe.
- Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler der barns trivsel, atferd og vennskap tas opp.
- Personalet praktiserer nulltoleranse for mobbing.
- Voksne aktive i rollelek for hele tiden å kunne vurdere stemning, tonefall, ord og handlinger.

Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Barnehagen gjennomgår handlingsplan og drøfter og dokumenterer barnehagens syn på: - Hva er et godt psykososialt miljø? - Hva er krenkende atferd? - Hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det? - Når skal ledelsen varsles?	Ved barnehagestart	Daglig leder
2	Opplæring og informasjon til alle nyansatte «Handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagene»	Ved ansettelse	Daglig leder
3	Barn og foreldre informeres om planen Nye foreldre skriver under på at de har lest dokumentet	Hver høst	Pedagogisk leder
4	Barnehagen vurderer det psykososiale miljøet og vurderer informasjon fra foreldresamtaler	Ledermøte to ganger i året	Daglig leder
5	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomfører barnehagehverdagen	Løpende	Daglig leder
6	Barnehagen evaluerer sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år. Evaluering og evt. revidering foretas i personalmøte og samarbeidsutvalg	Hver vår	Daglig leder
7	Vi ønsker å praktisere nulltoleranse for mobbing. Hva innebærer det og hvorfor virker det positivt?	Løpende	Pedagogisk leder/ Daglig leder

Tiltak ved mobbing eller krenkende atferd

	Oppgaver	Ansvar	Forslag til dokumentasjon - se vedlegg
1	Mobbing eller krenkende atferd er observert eller informert om av barn, ansatte eller foreldre	Den som har mottatt informasjon om eller observert handlingen	Notat vedrørende krenkende handling
2	Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart dersom det kommer fram at et barn ikke har det bra	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Observasjonslogg
3	Samtaler med barnet som opplever seg krenket, for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer fram. Små diskusjonsforum	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Referat
4	Samtaler med foreldre til barnet som opplever seg krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Referat
5	Samtale med barnet/barna som krenker. Er det flere som krenker, snakkes det med én om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabel og må stoppes umiddelbart. Gjøre avtaler om oppfølging.	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Referat
6	Samtale med foreldre til barnet som krenker. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres. Gi god informasjon, tenk over hvilke ord man bruker	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Referat
7	Tiltaksplan utarbeides. På bakgrunn av undersøkelsene og observasjonene lages det en tiltaksplan som presenteres foreldre. Planen utføres av samtlige ansatte	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Tiltaksplan
8	Oppfølging. Den krenkende atferden følges inntil den opphører helt. Alle involverte barn skal følges opp.	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Observasjonslogg/ referat
9	Vurderingsmøte for personalet etter 1-2 uker. Fungerer iverksatte tiltak? Eventuelt videreføring/justering av tiltak.	Daglig leder/ pedagogiske ledere	Referat
10	Ny informasjon/samtale med foreldre om dagens ståsted i saken. Nær dialog med foreldre bør skje. Kontinuerlig til saken er løst.	Daglig leder	Referat